

SKULD. Carl-Kristian Rundman i Paavo Westerbergs starka thriller på Esbo stadsteater. FOTO: STEFAN BREMER

Paavo Westerbergs nya pjäs är ett kammerspel om skuld och minne.

TEATER

● Seuraavat 500 vuotta

Text och regi: Paavo Westerberg. Scenografi och dräkter: Markus Tsokkinen. Ljus: Ville Šeppänen. Ljud: Tommi Koskinen. Video: Timo Teräviäinen. Maskering: Kaarina Kokkonen. Dramaturg: Jukka Viikilä. På scenen: Carl-Kristian Rundman, Eero Aho, Ria Kataja. Premiär på Esbo stadsteater 20.9.

■ Ett förhörssrum med lågt, sluttande tak och smala blinkande lysrör. En vattenautomat, en stol, en man som sitter på stolen. I högtalaren en kvinna som ställer frågor. Tomt, stilla.

Här börjar Paavo Westerbergs nya pjäs *Seuraavat 500 vuotta* (De följande 500 åren) som hade premiär på Esbo stadsteater i onsdags. Här börjar en berättelse om skuld, sanning, tidens gång och minnets nyckfullhet, här börjar ett mästerligt skådespel som får en att sitta som på nålar från första till sista stund.

Carl-Kristian Rundman spelar den anklagade Lauri. Till en början är han avspänd och lugn och svarar utan invändningar på polisens frågor. Han skrattar till ibland; han är övertygad om sin oskuld. När polisen (Ria Kataja) kommer in i rummet blir stämningen snart mer tryckande, och Lauri blir nervös.

Han brusar upp, blir irriterad på de detaljerade frågorna. Så småningom, i allt mindre cirklar, närmar sig de tu de avgörande händelserna, som börjar med de frusna vattenrören och slutar i blodbad.

Det här är en thriller där allt handlar om undersökningen och där inget handlar om den. Där sanningen är relativ och minnet opålitligt, och skulden kanske kollektiv, kanske ärvd. Sidospåren är många, bland annat Rundmans långa vindlande monolog om hur han gör sitt bästa för att vara en god medborgare; vad allt han gör, från att sköta sin hygien och dricka gröna smoothies till att följa trafikregler, gå i terapi och leka med barnen. Det är en fantastisk monolog som sätter fingret på vår tids ideal, den är humoristisk men djup och mycket träffande.

Det blir mörkt och en annan man sitter på stolen när lysrören tänds: Kristian (Eero Aho), Lauris vän. Även han kastar sig in i en lång associationsmonolog om de enkla saker han gillar i livet, från gula gardiner och en kvinnas ömma berättelse till gamla broar, nya broar och ja, alla slags broar. Ordflödet pågår länge utan avbrott – det är svårt att bedöma hur länge – och man kan låta sig föras med. Orden blir som en ljudmatta, en bakgrund för ens egna tankar och fångar något väsent-

ligt i att vara människa. Den fångar i all sin enkelhet livet och varför det är värt att leva.

Orden och sanningen

Texten och orden är även i övrigt i centrum i denna föreställning. Språket är exakt, varje ord noga avvägt. I orden finns sanningen – eller så inte. Ord kan ljuga, och det kan också minnet. Lauri och Kristian har olika minnesbilder bland annat av hur de lärde känna varandra, och snart börjar man misstänka att också en hel del annat av det som sägs är förvrängt. Vem är skyldig? Och vilken är polisens roll i det hela?

Stämningen är genomgående intensiv, ja närmast pinande spännande och obehaglig. Det visuella och ljudvärlden stöder det här på ett sömlöst sätt. Lysrören blinkar ibland i rött och blått i golv och tak,

ibland är det mörkt med bara en fyrkantig ljuskägla på den anklagade. I och med den tryckande tystnaden ekar varje litet ljud: polisens klappande klackar, hur hon knäpper med kulspepspennan. Eller hur de alla tre, i tur och ordning, dricker ett glas vatten ur automaten och sedan demonstrativt knycklar ihop plastmuggen i sin knytnäve. En symbol för att alla är skyldiga?

Regissören Westerberg har mejslat fram det bästa ur skådespelarna Rundman, Aho och Kataja som är extremt kontrollerade och exakta i sitt uttryck. Varje gest är betydelsebärande, varje handrörelse och ögonkast. Det här är skådespelarbete på högsta nivå.

I den andra akten är en av tre inlåst i ett psykiatriskt fängelse, på sjuttioåttonde våningen. Det var sjuttioåtta slag av en åra som dödade en man – eller var det ett får på en trädgårdsfest för länge sedan? Är det väsentligt vad som hänt? Och vad har Luther att göra med allt det här?

Seuraavat 500 vuotta är en pjäs som stannar kvar i tankarna långt efteråt. Det är finslipad, finstilt teaterkonst när den är som mest fångande.

SONJA MÄKELÄ
kultur@ksfmedia.fi

”Det här är en thriller där allt handlar om undersökningen och där inget handlar om den. Där sanningen är relativ och minnet opålitligt, och skulden kanske kollektiv, kanske ärvd.